

Sarmizegetusa». După studii de specialitate în străinătate, Ioan Bogdan este numit, în 1891, suplinitor și în 1892 profesor titular la Facultatea de litere și filozofie a Universității din București¹. Ce l-a îndemnat pe Ioan Bogdan să-și aleagă specialitatea pe care el însuși a numit-o «filologia slavo-română» nu este greu de dedus și, în mare parte, ne-o spune chiar el însuși.

În primul rând, Ioan Bogdan a absolvit studiile secundare la liceul românesc din Brașov, centru cultural în care se făcuse simțită o atitudine curajoasă (termenul este foarte potrivit pentru acea vreme) împotriva exagerărilor școlii latiniste. Ne-o spune, de altfel, și Ioan Bogdan. El arată că pînă la studiile lui Fr. Diez, întemeietorul filologiei romanice, care a dovedit definitiv pentru străini caracterul romanic al limbii și poporului român, o serie de învățați străini, considerînd elementele slave din limba română, ținînd seamă de literatura slavo-română și fără a aprofunda problema în mod științific, au socotit poporul nostru drept un popor slav sau o amestecătură de diferite popoare. Aceste idei greșite au fost combătute pînă la apariția lucrărilor lui Diez de «regeneratorii culturii române din Transilvania — Șincai, Petru Maior, Clain și ceilalți bărbați din pleiada ardelenescă... și care ca toți campionii unor convingeri noi și fanatice, au ajuns la extremul contrar»², adică la teoria latinității noastre pure, la dicționarul lui Laurian și Massim și la alte exagerări. Recunoscînd meritele școlii latiniste, Ioan Bogdan și-a dat seama totodată și de greșelile ei și de tăgăduirea oricărei «înriuriri străine la formarea naționalității noastre»³. Or, pentru orice spirit critic, influența cea mai puternică și relațiile cele mai strînse — economice, politice și culturale, poporul nostru le-a avut cu vecinii săi, care, toți afară de unguri, sînt slavi. «Istoricul român — afirma Ioan Bogdan în 1891, în lecția sa de deschidere — este dator prin urmare să cunoască limba acestor popoare, dacă vrea ca studiile sale asupra istoriei române să nu fie unilaterale și greșite». Iar în ceea ce privește materialele istorice slave (bulgare, sîrbești, dar mai ales rusești și poloneze), Bogdan afirma că: «fără utilizarea lor este imposibilă orice istorie românească, care ar avea pretenția de a fi completă». «Dacă aș întrebuința o comparație — spunea Ioan Bogdan în aceeași lecție de deschidere — aș zice că limbile slave sînt pentru istoricul român tot atît de indispensabile cum este limba grecească pentru istoricul bizantin sau limba latinească pentru istoricul evului mediu în apusul Europei. Și cu toate acestea, celor mai mulți din istoricii noștri le-a lipsit cunoștința limbilor slave»⁴. O excepție face însă Ioan Bogdan pentru B. P. Hasdeu, care reeditase în 1867 în «Arhiva istorică a României» cronica moldo-polonă tipărită de Wójcicki în 1844, publicație ce rămăsese necunoscută istoricilor noștri timp de peste 20 de ani, tocmai din cauza necunoașterii limbilor slave. Descoperind la Kiev originalele după care s-a făcut traducerea poloneză și publicîndu-le în 1891, Ioan Bogdan scria: «Călcînd pe urmele d-lui Hasdeu în studiul limbilor slave, oropsite la noi din pricina unor prejudecări, care poate în timpul lor n-au fost stricăcioase, care însă acum sînt spre paguba științei române, îmi fac o plăcută datorie de recunoștință față de meritele acestui învățat... D-l Hasdeu este întîiul promotor al studiilor slavo-române la noi

¹ Marin Popescu-Spineni, *Contribuțiuni la istoria învățămîntului superior*, București, 1928, p. 93.

² Ioan Bogdan, *Însemnătatea studiilor slave pentru români*, București, 1894, p. 37.

³ *Ibidem*, p. 39.

⁴ *Ibidem*, p. 28.